

ELİT DÜZEYDE TAKIM SPORU VE BİREYSEL SPOR YAPAN İKİ GRUBUN İLETİŞİM BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Neşe ŞAHİN¹

Geliş Tarihi: 27.9.2011

Kabul Tarihi: 18.7.2012

ÖZET

Bu çalışma; elit seviyede takım sporları ve bireysel spor yapan seçilmiş iki grubun iletişim becerilerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya Ankara bölgesinden 80'i takım sporu 51'i de bireysel spor yapan elit düzeyde toplam 131 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak "İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesi sonucu, takım sporcusu ve bireysel sporcuların iletişim beceri puanları oldukça yüksek bulunmasına karşın gruplar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Sonuç olarak; spor, sosyalleşme sürecinin etkili bir parçası olarak sporcuların iletişim becerilerini geliştirirken, takım sporcusu olmanın ya da bireysel spor yapmanın bu beceri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim Becerileri, Takım Sporcusu, Bireysel Sporcu

THE COMPARRISON OF COMMUNICATION SKILLS OF TWO ELITE GROUPS PERFORMING TEAM AND INDIVIDUAL SPORT

ABSTRACT

This study has aim to evaluate and compare the communication skills of team sport athletes and individual athletes. In this study, 80 team sport and 51 individual athletes, totally 131elite athlete, participated as voluntarily from Ankara region. Communication Skills Evaluation scale was used in this study as data collection tool.

Statistical results indicated that although both team sports athletes and individual athletes has high Communication skills score there is no statistically significant differences between groups. On the other hand there is no significant difference in communication skills scores of team sport athletes according to success rank in league. In conclusion; although sport can develop communication skills of athletes as an effective part of socialization, results indicate that being a team sport athlete or individual athlete has not effect on these skills. Additionally in this study no significant relation has been found between sportive success and communication skills.

Key Words: Communication Skills, Team Sports Athlete, Individual Athlete

GİRİŞ

İletişim çağdaş yaşamın ihtiyaçlarını karşılamada tartışılmaz en temel gereçtir. Okulda, işte, sokakta, gazete okurken ya da televizyon seyredirken çevre ile sürekli iletişim halinde bulunulur. Günlük hayatta kurulan iletişimin yalnızca % 9'u yazarak, % 16'sı okuyarak, % 30'u konuşarak ve % 45'i de dinleyerek gerçekleştirilir (1). İletişim becerileri tüm bilim alanlarını, meslekleri, kurum ve kuruluşların başarısını ilgilendiren önemli bir konudur ve bu yüzden de iletişim birçok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Tanımlarındaki farklılıkların temelinde yatan sebep yazarların ait oldukları toplumun ihtiyaçları yada bilim alanının konularının çeşitliliğidir.

En geniş anlamda iletişim "bilgi üretme aktarma ve anlamlandırma sürecidir" (2). Benzer şekilde Werner (3) iletişimin başlıca amacının bilgi alışverişi olduğunu vurgulamakta, Aydın (4) ise iletişimi paylaşmak ve çok boyutlu bir kavram olarak ele almaktadır. İletişim tanımlarında yer alan sözel ve sözel olmayan iletişim sözcüklerini de göz önünde bulundurarak, iletişim kavramı "düşüncelerin, bilgilerin, duyguların, davranışların, inançların karşılıklı olarak değiştirilmesi ve aktarılması süreci" olarak tanımlanabilir.

¹ Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara

İletişimin gerçekleşmesi için en temel anlamda üç öge vardır ki bunlar; kaynak, hedef ve iletidir. Sürecin tamamlanması için ise doğru ileti kanalı ile mesajın hedefe ulaştırılması ve hedeften dönüt alınması da gerekmektedir (5). İletişimde etkili ve başarılı olabilmek için iletişimin sadece kelimelerle gerçekleşmediğinin farkında olunmalıdır. Mesajın anlaşılır ve kabul edilir olması için vücut dili gibi, iletişimin sözel olmayan bileşenlerini de kullanmak ve göz ardı etmemek gerekir. Bu bakış açısından yola çıkarak Cüceleoğlu (1999) iletişimi tanımlarken özellikle jest, mimik, görüntü, resim ve benzeri yolları da ileti kanallarının arasında belirtmiştir (6).

Bir iletişimin başarılı olmasında ki ölçüt, öncelikli olarak anlaşılır olmasıdır. Ne kadar konuşulduğundan çok ne kadar dinlendiği önemlidir. Yazar Peter Ustinov'un dediği gibi aslında iletişim bir "doğru anlaşılma sanatıdır".

Birçok yazar, etkili iletişimin bireyin kişisel etkinliğini arttırdığını, diğer insanlarla ilişki kurmasına yardımcı olduğunu, işteki performansını ve motivasyonunu olumlu yönde geliştirdiğini, değişime karşı bireylerde ve toplumlarda neden bir direnç olduğunu anlamasına yardımcı olduğunu belirtmiştir (7).

Etkili iletişim becerisi her türlü insan ilişkisinde ve her türlü meslek alanında ilişkileri kolaylaştırıcı olmaktadır (8). Sağlık, eğitim, yönetim gibi sürekli farklı insanlarla iletişim halinde bulunan meslek guruplarında olduğu gibi, sanat ve spor alanında popüler olan bireylerin iletişim becerilerinin yüksek ve etkili olarak kullanılır olması beklenmektedir.

Sporcular günlük rutinleri ve sosyal statüleri sebebi ile özel bir popülasyondur. Yoğun antrenman programları ve uzun kamp dönemleri gibi programlar sosyo-kültürel yaşamlarını, aile ve takım dışındaki arkadaş ilişkilerini, okul ya da iş yaşamlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sporcular ayrıca hiç tanımadıkları binlerce insan önünde yarışmak zorunda olan ve bu hiç tanımadıkları insanlar tarafından ödüllendirilen ya da acımasızca eleştirilen, medya karşısında sürekli açıklama ya da hesap verme durumunda bırakılan bireylerdir. İletişim becerilerinin yüksek olması sporculara kendilerini daha iyi ifade etme olanağı sağladığı gibi, psikolojik beceri gelişiminin önemli bir parçası olarak da en az motor beceriler kadar performansı etkiler.

Bütün bu etmenler göz önünde bulundurulduğunda sporcuların etkili ve yüksek iletişim becerilerine sahip olmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Spor, doğası gereği hareket etmeyi ve bu yolla iletişim kurmayı sağlar. Sporun içinde yer alan oyunlar psikolojik ve sosyal davranış değişikliklerine olanak sağladığı için insan ilişkilerini iyileştirici ve kolaylaştırıcı becerilerin kazanılmasında etkilidir (9). Dolayısı ile sporcular takım arkadaşları, antrenörleri, seyirci, medya ve taraftarla sürekli iletişim halindedirler. Bu yüzden hem performanslarını artırmak hem de statülerini korumak için etkili ve yüksek iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir.

Bu çalışmada; elit düzeydeki takım sporcuları ve bireysel sporcuların iletişim becerileri değerlendirilmiş, takım sporu ya da bireysel spor yapmanın sporcuların iletişim becerileri arasında fark yaratıp yaratmadığına bakılmıştır. Ayrıca iletişim becerileri ile sportif başarı arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmaya Ankara bölgesinden elit düzeyde toplam 131 erkek sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya katılan sporculardan kendi branşlarının en üst liginde yarışmaktadırlar. Sporcular, takım sporu ya da bireysel spor yapmalarına göre iki gruba ayrılmışlardır. Takım sporları grubu (TSG) 43 voleybol ve 37 basketbol oyuncusu, bireysel sporlar grubu (BSG) ise 30 güreşçi ve 21 halterciden oluşturulmuştur. Betimleyici bir çalışma olarak tasarlanan bu çalışmada elde edilen veriler yukarıda belirtilmiş sporcu gruplarla sınırlıdır.

Bu çalışmada, Korkut (11) tarafından geliştirilmiş, geçerlilik (.86) ve güvenilirlik (.78) testleri yapılmış "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 25 sorudan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin derecelendirilmiş seçenekleri "her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2), hiçbir zaman (1)" şeklindedir. Bu ölçekte her hangi bir alt boyut bulunmamakta ve birey kendi iletişim becerini değerlendirmektedir. Ölçekten elde edilen yüksek puan iletişim becerilerinin olumlu olduğunu göstermektedir.

Gruplardan elde edilen veriler SPSS (sürüm 16) istatistik paket programı ile değerlendirildi. Gruplardaki kişi sayıları eşit olmadığı için gruplardan elde edilen değerlerin karşılaştırılmasında non-parametrik testlerin kullanılması tercih edildi. Gruplar arası farklılıkların belirlenmesinde Mann-Whitney U testi kullanıldı ve α değeri 0.05 olarak kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya katılan bireysel sporcuların yaş ortalaması 21.16 ± 6.55 yıl takım oyuncularının ise 26.96 ± 3.74 yıl olarak bulunmuştur. Grupların "İletişim Becerisi Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)"nden elde edilen puanlarının ortalaması bireysel sporcular için 98.82 ± 11.90 puan, takım oyuncularını için 101.58 ± 9.08 puan olarak hesaplanmıştır. Takım oyuncularının İBDÖ'den aldıkları puan, bireysel sporculardan yüksek olmasına rağmen bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p = 0.281$; $p > 0.05$). Karşılaştırma sonuçlarına göre, BSG ile TSG arasında iletişim beceri puanları açısından anlamlı bir fark yoktur.

ŞAHİN, N., “Elit Düzeyde Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan İki Grubun İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması”

Tablo 1. Takım Sporcuları ve Bireysel Sporcuların İletişim Beceri Puan Ortalamalarının Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılması

	n	yaş	İletişim Beceri Puanı	Sonuç
BSG	51	21.16 ±6.55	98.82 ±11.90	Z:-1.078 p=0,281
TSG	80	26.96 ±3.74	101.58 ±9.08	p>0.05

Ligdeki sıralamaya göre çalışmada yer alan 4 takımdan 2 si başarılı diğer ikisi ise başarısız olarak gruplandırılmıştır. Başarılı grupta yer alan voleybol oyuncularının (n= 18) iletişim beceri puanları 95.44 ±9.1, başarısız (n=25) gruptakilerin ise 98.72 ±9.0 olarak bulunmuştur. Başarılı ve başarısız olarak gruplandırılan takımların oyuncularının iletişim becerileri puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p=0.389; p>0.05).

Tablo 2. Ligdeki sıralamalarına göre iletişim becerilerinin Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılması.

	n	yaş	İletişim Beceri Puanı	Sonuç
Ligde Başarılı Takım Sporucusu	18	27.55 ±4.06	98.82 ±11.90	p=0.389
Ligde Başarısız Takım Sporucusu	25	28.32 ±4.32	101.58 ±9.08	p>0.05
Toplam	43	28.00 ±4.42		

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada takım sporcuları ile bireysel sporcuların iletişim becerileri ölçülerek takım sporcuları ile bireysel sporcular arasında iletişim becerileri yönünden bir fark olup olmadığına bakıldı. Çalışma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda her iki grubun da iletişim becerileri puanı oldukça yüksek olmasına rağmen takım sporcuları ve bireysel sporcular arasında iletişim becerileri yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamıştır (p>0.05). Laster (12) tarafından Minosata Eyalet Üniversitesinde yapılan bir çalışmada sporcu ve sedanter öğrencilerin iletişim algıları değerlendirilmiştir ve bu çalışmaya benzer bir şekilde sporcu öğrencilerin iletişim becerileri sedanterlerden oldukça yüksek çıkmıştır.

Kılıçgil ve ark.'ın (10) yapmış olduğu çalışmada da spor yöneticiliği bölümünün aksine, beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük eğitimi bölümlerindeki öğrencilerin iletişim beceri puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar bu sonucu, “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının yöneticilik bölümleri genellikle sporcu olmayan veya eğitim sonrası bizzat teknik adam olarak sahada olmak istemeyenlerce tercih edildiği”nden yola çıkarak sporun iletişim becerisi üzerine olan olumlu etkilerine yormuşlardır.

Sporcuların, diğer bazı meslek gruplarında olduğu gibi yüksek iletişim becerilerine sahip olmaları beklenen bir durumdur çünkü sporun iletişim engellerini kaldırdığı, özgüveni geliştirdiği sağlıklı davranışlar ve yaşam becerileri öğrettiği bilinmektedir (13). Ancak bu çalışmada incelenen spor branşlarına göre, yapılan branşın içeriğinin ve takım sporu veya bireysel spor olmasının sporcuların iletişim becerileri üzerine etkisi yoktur denilebilir.

Yılmaz ve ark.'ın (14) yapmış olduğu çalışmalarında, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmiş; yaşa, cinsiyete, sınıflara ve spor geçmişlerine göre karşılaştırdıklarında, öğrenciler arasında iletişim becerileri puanlarına göre anlamlı farklılık bulunmadığını bildirmişlerdir ve çalışma sonucunda erkek öğrencilerin iletişim beceri puan ortalamaları 75.23 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada, elit sporcuların elde ettiği iletişim beceri puanlarının Besyo öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonuçlar ışığında, elit sporcuların iletişim becerilerinin sporla iç içe olan BESYO öğrencilerinden daha ileri düzeyde olduğu düşünülebilir.

Birçok çalışmada (15, 16, 17) psikolojik becerilerin atletik performans üzerine etkileri araştırılrsa da sadece iletişim becerileri ve performans arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Genellikle iyi iletişim becerilerinin mesleki performansı olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (18, 19). İletişim becerilerini artırıcı egzersizlerin antrenörler tarafında sporculara uygulandığı bir çalışmada algıda ve iletişim becerilerinde artış gözlenmiştir (20). Ancak yapılan bu çalışmada iletişim becerilerinin takımların ligdeki başarılarına etkisi olmadığı saptanmıştır. Bulgulara

bakıldığında sporcuların tamamının yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu atletik performanstaki farklılıkların motorsal ve teknik taktik becerilerdeki farklılıklardan ortaya çıktığı söylenebilir.

Sporcular farklı bir çok insan ile farklı şekillerde iletişim kurmak durumundadırlar, bu yaşam biçimi günlük rutinlerinden dolayı iletişim becerileri gelişmiş bireylerdir. Bu durum onların hem seyirci ve medya gibi dış çevre ile hem de takım arkadaşları ve antrenörleri gibi yakın çevreleri ile sağlıklı ilişki kurmalarını kolaylaştırmaktadır. Sonuç olarak; yapılan bu çalışmaya katılan tüm sporcuların yüksek iletişim becerilerine sahip oldukları, ancak kişilerin takım oyuncusu ya da bireysel sporcu olmasının, iletişim becerileri üzerine olumlu ya da olumsuz yönde bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca iletişim becerileri ile atletik performans arasında bir ilişki olmamakla beraber elit düzeydeki sporcuların diğer sporculardan iletişim becerileri açısından daha başarılı oldukları söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Worth, R. ,Communication Skills, J. G. Ferguson Publishing Company, 2nd Edition, .s. 3, NY, 2004.
2. Dökmen, Ü., Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim çatışmaları ve Empati, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008.
3. Werner, I., Liderlik ve Yönetim (çev.: Vedat Üner), Rota Kişisel Gelişim ve Yönetim Dizisi: s.14,İstanbul, 1993.
4. Aydın, M., Eğitim Yönetimi, Hatipoğlu Yayınları, Ankara, s.107, 1988.
5. Demirel Ö. Sefereoğlu S.,Yağcı E., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Pagem Yayıncılık,Ankara, 2001.
6. Cüceloğlu D., Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.
7. Sen L., The Handbook of CommunicationSkills. Prentice-Hall of India Private Limited, New Delhi, s.4-6, 2008.
8. Korkut F., Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Semineri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi,28,s.143-149, 2005.
9. Çamlıyer H., Çamlıyer H. Eğitim Bütünlüğü İçerisinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun. Emek Maatbacılık, Manisa 2001.
10. Kılıçgil E., Bilir P., Özdiñç Ö., Eroğlu K., Eroğlu B., İki farklı Üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerilerin Değerlendirilmesi, SPORMETRE beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(1) s.19-28, 2009.
11. Korkut F.,İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması Developing Communication Skills Inventory: Its Validity and Reliability. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(7),s. 18-23, 1996.
12. Laster T.D.,Communication Apprehension Levels in College Athletes at Minnesota State University November 29th, Senior Seminar: Speech 485, 2009.
13. Rogge J. IOC and UNAIDS Join Forces to Engage Sport Community in Fight Against Aids.IOC Press Release.1st June 2004.
14. Yılmaz I. Çimen Z. Beden Eğitimi öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeyleri. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri dergisi.,10:3, 2008.
15. Thelwell R C, Greenless I A, Weston N. J. V., Using Psychological Skills Training to Develop Soccer Performance
16. J of Applied Sport Psycology, 18: 254-270, 2006.
17. Mammasis G., Doganis G., The Effects of a Mental Training Program on Juniors Pre-Competitive Anxiety, Self-Confidence, and Tennis Performance Journal of Applied Sport Psychology 16 (2), 2004.
18. Harmison, R. J. Peak performance in sport: Identifying Ideal Performance States and Developing Athletes' Psychological Skills.Sport, Exercise, and Performance Psychology, Vol 1 (S), 3-18, 2011.
19. Yedidia M.J., Gillespie C.C., Kachur E., Schwartz M.D, Ockene J., Chepaitis A.E, Snyder C.W, Lazare A., Lipkin M., Effect of Communications Training on Medical Student Performance, The Journal of American Medical Assosiation,306 (11) 1169-1277, 2011.
20. Levinson W., Roter D.,The Effects of Two Continuing Medical Education Programs on Communication Skills of Practicing Primary Care Physician,Journal of General Internal Medicine ,10 (7) 375-379, 1995.
21. Sullivan P.A., Communication Skills Training for Interactive Sports.The Sport Psychologist, Vol 7 (1), 79-91, 1993.